Гарбар Г.А.
доктор філософських наук, професор
професор, кафедри готельно-ресторанної справи та туризму

Кушнірук В.С.
кандидат економічних наук, доцент,
доцент кафедри готельно-ресторанної справи та туризму

Стовба Н.С.
студентка факультету менеджменту
Миколаївський національний аграрний університет
м. Миколаїв, Україна

КАРПАТИ – ЦЕНТР ЗЕЛЕНОГО ТА ГІРСЬКОЛИЖНОГО ТУРИЗМУ

Сучасний туризм є однією з найдинамічніших галузей світової економіки, яка активно розвивається й в Україні. Туристичний сектор має величезне значення для регіонального розвитку, адже він забезпечує нові робочі місця, створює умови для розвитку малого бізнесу, стимулює транспортну й готельну інфраструктуру, сприяє збереженню культурної спадщини. Особливе місце у системі туристичних ресурсів України займають Карпати. Це унікальний природний і культурний регіон, який поєднує у собі мальовничі гірські ландшафти, чисте повітря, цілющі мінеральні джерела, автентичні традиції та сучасні рекреаційні можливості.

Карпати здавна приваблювали мандрівників як територія з неповторною природною красою, де можна поєднати активний відпочинок із культурним та духовним збагаченням. У XXI столітті цей регіон став одним із ключових центрів туризму в Україні. З одного боку, тут активно розвивається зелений, або екологічний туризм, який дає змогу відпочивати серед природи та знайомитися з життям гірських громад. З іншого боку, Карпати перетворилися на головний осередок гірськолижного туризму, завдяки якому регіон здобув визнання не лише в Україні, а й за кордоном.

Українські Карпати є унікальною природною територією, яка створює надзвичайно сприятливі умови для розвитку зеленого туризму. Тут можна знайти недоторкані ліси, гірські річки, водоспади, полонини та рідкісні види рослин і тварин. Таке багатство природних ресурсів робить регіон привабливим для екотуризму, походів у гори, кемпінгу, веломандрівок та інших форм відпочинку на природі. Зелений туризм у Карпатах має й соціокультурне значення. Туристи, які обирають відпочинок у сільських садибах, мають можливість безпосередньо знайомитися з побутом і традиціями місцевого населення. Це сприяє збереженню національної культури, підтримує розвиток народних ремесел і створює додаткові джерела доходів для сільських громад.

Не менш важливим напрямом є гірськолижний туризм. Українські Карпати сьогодні є центром зимового відпочинку, відомим як серед українців, так і серед іноземних туристів. Найпопулярніші курорти – Буковель, Драгобрат, Славське,

Плай, Тростян – забезпечують сучасні умови для катання на лижах і сноубордах, мають розвинену інфраструктуру з готелями, ресторанами, SPA-комплексами та розважальними закладами. Рівень обслуговування поступово наближається до європейських стандартів, а вартість відпочинку часто є доступнішою, ніж у гірських курортах Австрії чи Польщі. Це створює додаткові конкурентні переваги для Карпатського регіону.

Таблиця 1

Найбільші гірськолижні курорти Карпат

Курорт	Кількість трас	Довжина трас (км)	Висота трас (м)
Буковель	68	50	1370
Драгобрат	20	10	1800
Славське	11	23	1235
Плай	15	9	1330

Разом із позитивними тенденціями слід зазначити і проблеми, з якими стикається туристична сфера Карпат. Насамперед це сезонність: у зимовий час курорти переповнені туристами, тоді як у міжсезоння попит зменшується. Це створює дисбаланс у розвитку інфраструктури та у доходах місцевого населення. Крім того, масовий туризм має екологічні наслідки: вирубка лісів під будівництво, забруднення річок, ерозія ґрунтів через надмірне використання туристичних маршрутів. Ще однією проблемою є недостатня розвиненість транспортної інфраструктури у віддалених селах, що ускладнює доступ туристів до віддалених і перспективних для відпочинку територій.

Для вирішення цих питань необхідно розвивати сталий туризм – такий, що поєднує економічні вигоди з екологічною безпекою та соціальною відповідальністю. Серед перспективних напрямів можна назвати розширення спектра послуг у міжсезоння (наприклад, велотуризм, фестивалі, етнографічні тури, лікувально-оздоровчі програми), підвищення якості сервісу у сільських садибах, розвиток внутрішніх і міжнародних рекламних кампаній. Важливим завданням є й створення єдиного туристичного бренду «Українські Карпати», який міг би представляти регіон на міжнародному ринку та конкурувати з іншими відомими гірськими курортами Європи.

Українські Карпати є одним із найперспективніших туристичних регіонів України. Поєднання зеленого та гірськолижного туризму робить їх універсальною територією для відпочинку у будь-яку пору року. Мальовнича природа, чисте повітря, унікальні природні ресурси, традиційна культура й гостинність місцевого населення створюють потужний фундамент для розвитку екологічного туризму. Водночас сучасні гірськолижні курорти забезпечують високий рівень зимового відпочинку, що приваблює як внутрішніх, так і іноземних туристів.

Туризм у Карпатах уже сьогодні приносить відчутні соціально-економічні вигоди: створює робочі місця, забезпечує зайнятість населення, стимулює розвиток малого бізнесу, збільшує надходження до місцевих бюджетів. Окрім економічного ефекту, важливим є й культурний вимір: розвиток туризму сприяє популяризації традиційної культури, збереженню ремесел, фольклору та

духовних надбань. Саме тому туризм у Карпатах можна розглядати не лише як сферу бізнесу, а й як інструмент підтримки культурної ідентичності регіону.

Разом із тим, для повноцінного використання потенціалу Карпат необхідно розв'язати низку проблем. Передусім це питання екології, адже збереження природного середовища є головною умовою існування туристичної галузі. Важливим є також розвиток транспортної доступності, покращення інфраструктури у віддалених населених пунктах, підвищення рівня сервісу й впровадження нових стандартів обслуговування.

У перспективі Карпати можуть стати одним із головних туристичних центрів Східної Європи. Для цього потрібно поєднувати зусилля держави, місцевих громад та бізнесу. Держава повинна створювати сприятливі умови для інвестицій і регулювати питання екологічної безпеки. Громади мають брати активну участь у розвитку зеленого туризму, а бізнес – інвестувати у сучасну інфраструктуру та якісний сервіс. Лише за умов такого партнерства можливий гармонійний і збалансований розвиток туристичної сфери Карпат. Отже, Карпати – це не лише природна окраса України, а й потужний ресурс її соціально-економічного розвитку. Вони мають усі передумови, аби стати туристичною візитівкою нашої держави, конкурентоспроможною на міжнародному рівні. Поєднання зеленого та гірськолижного туризму відкриває перед регіоном широкі перспективи, а завдяки правильній політиці Карпати можуть перетворитися на центр цілорічного відпочинку та міжнародного співробітництва у сфері туризму.

Список використаних джерел:

1. Герасименко Ю. С. Зелений туризм як фактор формування сталості розвитку сільських територій. *Ефективна економіка*. 2020. № 6. URL: http://www.economy.nayka.com.ua/?op=1&z=7994 (дата звернення: 09.10.2025).

2. Табенська О. (2022). Сільський туризм як напрямок ефективного розвитку внутрішнього туризму. *Економіка та суспільство,* (40). URL: https://doi.org/10.32782/2524-0072/2022-40-42 (дата звернення: 09.10.2025).

3. Періг Т. (2025). Зелений туризм на сучасному туристичному ринку: перспективні інноваційні рішення для України. *Економіка та суспільство,* (76). URL: https://doi.org/10.32782/2524-0072/2025-76-110 (дата звернення: 09.10.2025).

4. Павлюк С. І. Перспективи розвитку зеленого туризму для регіонального туристичного ринку. *Modern Economics*. 2021. № 26(2021). С. 121-128. DOI: https://doi.org/10.31521/modecon.V26(2021)-18. (дата звернення: 09.10.2025).